

การกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ลงคะแนน

นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-822-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[17524453

THE VIOLATION OF THE ELECTION LAW BY VOTERS.

MR. VARNADHARMA KANCHANASUWON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

For the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

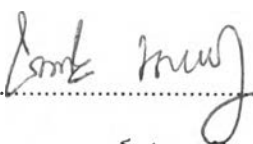
ISBN 974-633-822-6

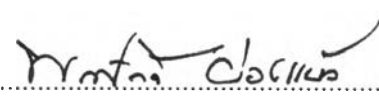
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ
ผู้ลงคะแนน
โดย นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุญสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วรรณกรรม กาญจนสุวรรณ : การกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ของผู้ลงคะแนน (THE VIOLATION OF THE ELECTION LAW BY VOTERS) อาจารย์ที่ปรึกษา :
รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 133 หน้า, ISBN 974 - 633 - 822 - 6

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาในประเด็นเรื่องระบบอุปถัมภ์และวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทย ที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

โดยที่สมมุติฐานการวิจัย คือ "ประชาชนผู้ที่มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์สูง ผู้ซึ่งยึดมั่นในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าอย่างแนบแน่น และมีรายได้ต่ำมักจะเป็นกลุ่มที่กระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งมากกว่าประชาชนกลุ่มอื่น ๆ"

วิธีการศึกษาประกอบไปด้วยการใช้ข้อมูลจากเอกสาร และแบบสอบถามที่นำมาประมวลผลจำนวน 16,097 ชุด และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีความเชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในระดับที่สูงและมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าอย่างแนบแน่น จะพบมากในพื้นที่ชนบท ในขณะเดียวกันช่องว่างระหว่างรายได้ของประชาชนมีความเหลื่อมล้ำกันมาก กลุ่มประชาชนในพื้นที่ชนบทมักจะมีรายได้ต่ำ มีความยากจนสูงกว่ากลุ่มประชาชนในเมือง ส่งผลให้เกิดการซื้อ-ขายเสียงในทุกครั้งสมัยของการเลือกตั้งในพื้นที่ชนบทอย่างกว้างขวาง จึงเป็นสาเหตุสำคัญของการกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของผู้ลงคะแนน

โดยประชาชนผู้กระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้ง กลุ่มนี้มักพบใน พื้นที่ชนบทของทุกภาค จากการศึกษาพบว่าภาคที่มีประชาชนกลุ่มนี้มากที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ *ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C730209 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD: VIOLATION / ELECTION / VOTERS

VARNADHARMA KANCHANASUWON : THE VIOLATION OF THE ELECTION
LAW BY VOTERS. THESIS AVISOR : ASSO. PROF.
PORNSAK PHONGPHAWEW, Ph.D. 133 pp. ISBN 974-633-822-6

The aim of this research is to find out the pattern of relationship between Thailand's patron-client system and political culture, and the violation of the election law by voters on the 2nd July 1995, general election.

The research's hypothesis is that peoples who are highly confined to patron-client system, strictly follow subject political culture, and have a low income, usually violate the election law.

By using documentary research, questionnaire, in-depth interview as the research's methodology, this research finds that the major reason for the violation of the election law by voters is the vote-buying and selling in the rural areas, from the North-eastern, Northern, Eastern, Central, and Southern region respectively. Such a violation stems from 3 main reasons; i.e., intense patron-client system, strict subject political culture, and income disparity.

ภาควิชา..... การปกครอง

สาขาวิชา..... การปกครอง

ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต..... *Varndharma Kanchanasuwon*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Pornsak Phongphaew*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เกิดจากการศึกษาวิชาพื้นฐานทางรัฐศาสตร์ ในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความสำเร็จทั้งปวงมีอาจที่จะบรรลุนิติธรรมที่ตั้งใจ ไว้ได้โดยหาก ไร้ซึ่งผู้นำทางปัญญา และความกรุณาช่วยเหลือจากคณาจารย์ประจำคณะ นับตั้งแต่ ท่านรอง ศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ซึ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำอัน มีค่าตลอดจนความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งหลายประการที่มีค่ายิ่งต้องงานวิจัยฉบับนี้ ท่านรอง ศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ ซึ่งเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร ซึ่งกรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย และ องค์กรกลางการเลือกตั้งที่ให้การสนับสนุนทางด้านข้อมูลเบื้องต้นอันเป็นพื้นฐานของการวิจัย ครั้งนี้

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณพระเดชพระคุณท่าน พระครูสุทธีวราภิวังษ์ เจ้าอาวาสวัด สุทธีวราราม ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์เรื่องที่พัก ตลอดระยะเวลาการศึกษาและขอขอบ พระคุณครอบครัว "สุคนธชาติ" ที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษา ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง และบรรดากัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือมาด้วยดีตลอด

กระผมของยกความดีทั้งปวงที่บังเกิดขึ้นกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้กับ คุณพ่อสวัสดิ์ คุณแม่อรุณี กาญจนสุวรรณ ผู้บังเกิดเกล้าทั้งสองท่านที่ให้กำลังใจที่พิเศษที่สุด นอกจากนี้ ผู้ให้การสัมภาษณ์ในงานวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ให้ทัศนคติตลอดจน วิสัยทัศน์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิด ความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลดังกล่าวข้างต้นทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย ขอให้ วัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยได้บังเกิดขึ้นทั่วทุกภาค ทุกพื้นที่ของแผ่นดินไทย เพื่อประชาธิปไตยที่มั่นคงของชาติไทยเรา.

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ

24 เมษายน 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
ความนำ.....	1
ภูมิหลังของปัญหาวิจัย.....	3
ภูมิหลังการเลือกตั้ง.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
กรอบแนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	9
เหตุผลแห่งการวิจัย.....	11
สมมติฐานการวิจัย.....	12
ความสำคัญของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์สำคัญ.....	12
ขอบข่ายและข้อจำกัด.....	13
ระเบียบวิธีวิจัย.....	13
โครงสร้างของบทวิจัย.....	14

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	แนวความคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
	แนวความคิดและทฤษฎี การกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้ง สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรของผู้ลงคะแนน.....	17
	รูปแบบระบบอุปถัมภ์ของสังคมไทย.....	22
	ปัจจัยที่ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ส่วนใหญ่.....	22
	ลักษณะการพึ่งพาของชาวบ้านที่มีต่อผู้อุปถัมภ์.....	23
	ความผันแปรของระบบอุปถัมภ์จากอดีต-ปัจจุบัน.....	23
	ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมือง.....	27
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
	การกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร.....	35
3	ระเบียบวิธีการศึกษา.....	41
	แบบของการวิจัย.....	41
	ประชากรกลุ่มเป้าหมาย.....	42
	การเลือกกลุ่มประชากรเป้าหมาย.....	43
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
	อภิปรายผลการศึกษา.....	53
	พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง.....	54
4	ผลงานการวิจัย.....	57
	ความนำ.....	57
	การศึกษาเชิงปริมาณการผิดกฎหมายการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	70
การศึกษาประเด็นเรื่องระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย.....	
ระบบอุปถัมภ์ปีการกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของผู้ลงคะแนน.....	71
การศึกษาประเด็นเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง.....	81
การกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งภายใต้เงื่อนไข วัฒนธรรมของการเมือง แบบไพร่ฟ้าของไทย.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	97
5	99
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	
สรุปผลการศึกษา.....	99
ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม.....	105
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.	112
ภาคผนวก ข.	121
ภาคผนวก ค.	130
ประวัติผู้วิจัย	133

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงการเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ.....	32
2 แนวทางการพิจารณาการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง.....	36
3 แนวทางการพิจารณาการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมายการเลือกตั้ง.....	37
4 แสดงร้อยละของลักษณะทั่วไปของการเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่าง.....	49
5 ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง จำแนกตาม ระดับการศึกษา (ชลบุรี).....	59
6 ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง จำแนกตามระดับ การศึกษา (สิงห์บุรี).....	62
7 ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง จำแนกตามอาชีพ (สิงห์บุรี).....	63
8 ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง จำแนกตามระดับ การศึกษา (อุบลราชธานี).....	65
9 ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง จำแนกตามอาชีพ (อุบลราชธานี).....	65
10 ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง จำแนกตามอาชีพ (พิษณุโลก).....	66
11 ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง จำแนกตามระดับ การศึกษา (นราธิวาส).....	67
12 แสดงร้อยละความคิดเห็นเรื่องการซื้อขายเสียง แจกสิ่งของที่เกิดขึ้น ในช่วงเลือกตั้ง	73
13 แสดงระดับการศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง.....	81
14 แสดงร้อยละเจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงตัวเป็นหัวคะแนน.....	82
15 แสดงร้อยละของผลงานของ ส.ส. 2 ปีที่ผ่านมาและคุณภาพของผู้สมัคร ส.ส.....	83

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 แสดงความสัมพันธ์ประชาชนและปัจจัยที่ทำให้เกิดการกระทำผิดกฎหมาย การเลือกตั้ง.....	11
2 ความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์สังคมไทย.....	19
3 ระบบอุปถัมภ์ของไทย.....	23
4 รูปแบบของระบบอุปถัมภ์ในการเลือกตั้ง.....	24
5 แสดงความสัมพันธ์ ประชาชนกลุ่มชนบท กับ ระบบอุปถัมภ์ที่เอื้อด้วย การกระทำผิดกฎหมาย.....	80
6 แสดงความสัมพันธ์ประชาชนกับวัฒนธรรมการเมืองที่เอื้อต่อ การกระทำผิดกฎหมาย.....	96